

Lausuntopyyntö

20.1.2026

VN/30559/2025
VN/30559/2025-VNK-14

Jakelun mukaan

VNK; Lausuntopyyntö Nato-asioita koskevien käytäntöjen ja lainsäädännön kehittämistä arvioivan parlamentaarisen työryhmän tietopohjan täydentämiseksi

Johdanto

Valtioneuvosto asetti 13.11.2025 parlamentaarisen työryhmän käsittelemään perustuslakivaliokunnan lausunnossaan PeVL 80/2022 vp tekemää arviointitoimeksiantoa ja tekemään tarvittavia ehdotuksia sääntelyn tai valtiokäytännön uudistamiseksi. Työryhmän tehtävänä on oikeusministeriön esiselvityksen (Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:29, <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-325-4>) perusteella arvioida ja tarvittaessa tehdä perusteltuja ehdotuksia Nato-asioita koskevien käytäntöjen tai lainsäädännön kehittämiseksi. Työryhmän toimikausi on 13.11.2025–31.8.2026.

Parlamentaarinen työryhmä järjestää asiantuntijakuulemisia sen tehtävän kannalta keskeisistä kysymyksistä. Valtioneuvoston kanslia pyytää parlamentaarille työryhmälle lausuntoja työryhmän tietopohjan täydentämiseksi. Lausunnonantajilta pyydetään näkemyksiä kahteen oikeusministeriön esiselvityksessä tunnistettuun teemaan, joista toinen koskee ulkopolitiikan johtamista ja toinen eduskunnan asemaa Nato-asioissa. Lausuntopyynnön tavoitteena on selvittää erityisesti tutkijayhteisön näkemyksiä. Myös ministeriöille ja viranomaisille tarjotaan mahdollisuus esittää kantojaan.

Tausta

Perustuslakivaliokunta esitti valtioneuvostolle arviointitoimeksiannon käsitellessään Suomen Natoon liittymistä koskevaa hallituksen esitystä (PeVL 80/2022 vp – HE 315/2022 vp). Perustuslakivaliokunta totesi, että valtioneuvoston on syytä Nato-jäsenyyden oloissa arvioida jäsenyydestä aiheutuvia välillisiä vaikutuksia valtiolinten välisiin valta-asetelmiin ja niihin liittyviä tarpeita vahvistaa esimerkiksi hallitusvallan käytön parlamentaarisia piirteitä sekä eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien riittävyttä keskeisten ulko- ja turvallisuuspoliittisten ratkaisujen osalta. Arvioinnin on syytä kattaa perustuslain asiaa koskeva sääntely kokonaisuudessaan.

Oikeusministeriö julkaisi 7.10.2025 esiselvityksen perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 80/2022 vp edellytettyä arviointia varten. Esiselvitykseen on pyritty kokoamaan tietopohjaa lainsäädännön nykytilasta ja esittämään sääntelystä arviointia siltä osin, kuin se on katsottu tarpeelliseksi perustuslakivaliokunnan edellyttämän arvioinnin laatimista varten. Esiselvitys on laadittu virkatyönä oikeusministeriössä. Esiselvityksen valmistelun yhteydessä on käyty keskusteluita valtioneuvoston kanslian, ulkoministeriön, puolustusministeriön ja tasavallan presidentin kanslian edustajien kanssa.

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajilta pyydetään näkemyksiä seuraaviin kahteen oikeusministeriön esiselvityksessä tunnistettuun teemaan (ks. erityisesti s. 88–89). Lausunnonantajia pyydetään tarkastelemaan, ovatko näihin teemoihin liittyvät kysymykset käytännössä riittävän selviä jo nyt, vai olisiko niitä varten tarpeen kehittää valtiokäytäntöjä tai tarkistaa lainsäädäntöä.

1. Ulkopoliittikan johtaminen: Perustuslain 93 §:n 1 momentin 1. virkkeen mukaisen ulkopoliittikan yhteisjohtamista koskevan perustuslain säännöksen tulkinta edellyttää myös Nato-asioissa tapauskohtaista harkintaa. Esiselvityksessä todetaan, että kaikki Nato-asioihin liittyvä kannanmuodostus ei ole osa ulkopoliittikan johtamista. Esiselvityksen mukaan ei voida sanoa täysin selvästi sitä, onko mahdollista ja millä kriteereillä etukäteisesti tarkemmin arvioida sitä, milloin Nato-asioiden tulee katsoa kuuluvan osaksi ulkopoliittikan johtamista.

2. Eduskunnan asema Nato-asioissa: Esiselvityksessä todetaan, että eduskunnan vaikutusmahdollisuudet Nato-asioissa tulee turvata. Selvänä voidaan pitää sitä, että eduskunnalla on perustuslain 47 §:n ja 97 §:n mukaisesti laaja oikeus saada tietoa myös Nato-asioista. Eduskunnalla on laaja tiedonsaantioikeus ja oikeus saada tiedot juuri niistä asioista, mitä eduskunta katsoo tarvitsevansa tehtävänsä hoitamista varten. Eduskunnan tiedonsaantioikeuden turvaaminen riittävällä tavalla Nato-asioista edellyttää, että valtioneuvostossa on ymmärrys siitä, millaisista asioista ja missä vaiheessa eduskunnalle on annettava näistä tietoa. Jotta eduskuntaa voidaan informoida oikea-aikaisesti, olisi esiselvityksen mukaan perusteltua olla nykyistä selvempi ymmärrys siitä, mikä olisi oikea ajankohta uusista asioista informoinnille ja millaisella kynnyksellä tietoa eduskunnan kannalta merkittävistä uusista asioista olisi syytä toimittaa eduskunnalle. Eduskunnan oikea-aikaisen ja riittävän laajan informoinnin turvaamiseksi voitaisiin esimerkiksi valtioneuvoston ja eduskunnan välillä kuvata yleisiä perusteita siitä, millaisista asioista on ainakin informoitava eduskuntaa ja missä vaiheessa asian valmistelua informointi on syytä tehdä.

Lausunnossa voi esittää myös muita kansalliseen Nato-päätöksentekoon liittyviä huomioita.

Kuka tahansa voi antaa lausunnon. Aihealueeseen perehtyneitä asiantuntijoita, jotka voivat halutessaan esittää lausunnon, pyritään tavoittamaan yliopistojen oikeustieteellisten, valtiotieteellisten, yhteiskuntatieteellisten ja hallintotieteellisten tiedekuntien ja laitosten sekä erilaisten tutkimuslaitosten kautta.

Lausunto pyydetään toimittamaan valtioneuvoston kanslialle viimeistään **maanantaina 2.3.2026**.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/30559/2025 VNK.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa valtioneuvoston kanslian kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.vnk@gov.fi tai postitse osoitteeseen Valtioneuvoston kanslian kirjaamo, PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/30559/2025 VNK. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus VNK023:00/2025). Yksityishenkilön lausunto

Julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Alivaltiosihteeri Timo Lankinen

Pääsihteeri Heidi Kaila

Jakelu

- Ministeriöt
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Ahvenanmaan rauhaninstituutti
- Aleksanteri-instituutti
- Demos Helsinki
- Eduskuntatutkimuksen keskus
- Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
- Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta
- Huoltovarmuuskeskus
- Itä-Suomen yliopiston oikeustieteen laitos
- Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden laitos
- Jyväskylän yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
- Kyberturvallisuuskeskus
- Lapin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
- Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden laitos
- Maanpuolustuskorkeakoulu
- Maanpuolustuksen tieteellinen neuvottelukunta Matine
- Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS
- Pan-Eurooppa instituutti
- Poliisihallitus
- Puolustusvoimien pääesikunta
- Puolustusvoimien tutkimuslaitos
- Rauhan- ja konfliktitutkimuskeskus TAPRI
- Suojelupoliisi
- Suomen Atlantti-seura
- Svenska social- och kommunalhögskolan
- Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunta
- Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
- Turun yliopiston yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
- Ulkopoliittinen instituutti
- Vaasan yliopiston johtamisen yksikkö
- Åbo Akademi, Fakulteten för human- och samhällsvetenskap

Tiedoksi

- Tasavallan presidentin kanslia
- Oikeuskanslerinvirasto
- Parlamentaarisen työryhmän jäsenet, pysyvät asiantuntijat ja sihteeristö

VN/30559/2025-VNK-14

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: